

Tjänsteprisindex (TPI)

2015

PR0801

I denna beskrivning redovisas först administrativa och legala uppgifter om undersökningen samt dess syfte och historik. Därefter redovisas undersökningens innehåll och tillförlitlighet samt hur den genomförs och hur man kan ta del av resultaten. Genom att klicka på en rubrik i innehållsförteckningen kommer man direkt till aktuellt avsnitt.

Innehållsförteckning

A	Allmänna uppgifter	2
A.1	Ämnesområde	2
A.2	Statistikområde.....	2
A.3	SOS-klassificering.....	2
A.4	Statistikansvarig.....	2
A.5	Statistikproducent.....	2
A.6	Uppgiftsskyldighet.....	2
A.7	Sekretess och regler för behandling av personuppgifter	3
A.8	Gallringsföreskrifter	3
A.9	EU-reglering	3
A.10	Syfte och historik.....	3
A.11	Statistikanvändning.....	3
A.12	Uppläggning och genomförande.....	3
A.13	Internationell rapportering.....	4
A.14	Planerade förändringar i kommande undersökningar	4
B	Kvalitetsdeklaration.....	4
B.0	Inledning	4
B.1	Innehåll	4
1.1	Statistiska målstorheter	4
1.1.1	Objekt och population	4
1.1.2	Variabler.....	4
1.1.3	Statistiska mått	5
1.1.4	Redovisningsgrupper.....	6
1.1.5	Referenstider	7
1.2.	Fullständighet.....	8
B.2	Tillförlitlighet.....	8
2.1	Tillförlitlighet totalt.....	8
2.2	Osäkerhetskällor.....	8
2.2.1	Urval.....	8
2.2.2	Ramtäckning	8
2.2.3	Mätning	9
2.2.4	Svarsbortfall	9
2.2.5	Bearbetning	9
2.2.6	Modellantaganden.....	9
2.3	Redovisning av osäkerhetsmått.....	9

B.3	Aktualitet	9
3.1	Frekvens	9
3.2	Framställningstid	9
3.3	Punktlighet	9
B.4	Jämförbarhet och sammanvändbarhet	10
4.1	Jämförbarhet över tiden	10
4.2	Jämförbarhet mellan grupper	10
4.3	Sammanvändbarhet med annan statistik	10
B.5	Tillgänglighet och förståelighet	10
5.1	Spridningsformer	10
5.2	Presentation	10
5.3	Dokumentation	10
5.4	Tillgång till primärmaterial	10
5.5	Upplysningstjänster	10

A Allmänna uppgifter

A.1 Ämnesområde

Ämnesområde: Priser och konsumtion

A.2 Statistikområde

Statistikområde: Prisindex i producent- och importled

A.3 SOS-klassificering

Tillhör (SOS)

För undersökningar som ingår i Sveriges officiella statistik gäller särskilda regler när det gäller kvalitet och tillgänglighet, se Förordningen om den officiella statistiken (2001:100).

A.4 Statistikansvarig

Myndighet/organisation:	Statistiska centralbyrån
Postadress:	Box 24 300 104 51 Stockholm
Besöksadress:	Karlavägen 100
Kontaktperson:	Christian Schoultz
Telefon:	08-506 946 23
E-post:	Christian.schoultz@scb.se

A.5 Statistikproducent

Myndighet/organisation:	Statistiska centralbyrån
Postadress:	Box 24 300 104 51 Stockholm
Besöksadress:	Karlavägen 100
Kontaktperson:	Christian Schoultz
Telefon:	08-506 946 23
E-post:	Christian.schoultz@scb.se

A.6 Uppgiftsskyldighet

Uppgiftsskyldighet föreligger enligt lagen om den officiella statistiken (SFS 2001: 99).

Närmare föreskrifter om uppgiftslämnandet ges i Statistiska centralbyråns föreskrifter (SCB FS 2012:9)

A.7 Sekretess och regler för behandling av personuppgifter

I myndigheternas särskilda verksamhet för framställning av statistik gäller sekretess enligt 24 kap. 8 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400). Vid automatiserad behandling av personuppgifter gäller reglerna i personuppgiftslagen (1998:204). På statistikområdet finns dessutom särskilda regler för personuppgiftsbehandling i lagen (2001:99) och förordningen (2001:100) om den officiella statistiken.

A.8 Gallringsföreskrifter

I avvaktan på gallringsbeslut sparas allt primärmaterial.

A.9 EU-reglering

Reglering enligt Rådets förordning nr 1165/98 om konjunkturstatistik. Rådets förordning nr 1158/2005 samt nr 1893/2006.

A.10 Syfte och historik

Statistikens syfte är i första hand att användas av nationalräkenskaperna för fastprisberäkning av produktionen fördelad på produktgrupper. Statistiken är nödvändig för att ett få rättvisande mått på den ekonomiska tillväxten och produktivitetsutvecklingen i näringslivet. Tjänsteproduktionen utgör en allt större andel av den svenska ekonomin. Den tjänsteproduktion som registreras i nationalräkenskaperna består av tjänster producerade av näringsliv, offentliga myndigheter och hushållens ideella organisationer.

Allteftersom tjänsteproduktionens andel av BNP växt har behovet av korrekta volymeräkningar av tjänsteproduktionen ökat. För att beräkna enskilda branschers utveckling måste förädlingsvärden rensas från inflation. Prisutvecklingen för olika varor och tjänster måste mätas och index beräknas innan de löpande priserna kan omvandlas till fasta priser. Värden för olika variabler och aggregat uttrycks därmed i ett visst års prisnivå (basåret).

Nya tjänsteprisindex utvecklas löpande för att omfatta de flesta tjänstegrupper inom Sveriges nationalräkenskaper och för att uppfylla internationella krav. Flertalet av de tjänsteprisindex som finns idag har utvecklats sedan år 2000. Under 1990-talet startade utvecklingen av TPI med index för lokalhyror, hotelltjänster och inrikes flygresor.

A.11 Statistikanvändning

Statistiken används i första hand av nationalräkenskaperna för att fastprisberäkna dels värdet av tjänsteproduktionen och dels tjänster som utgör input i olika branscher, samt även i avtalssammanhang och för konjunkturanalyser.

A.12 Uppläggning och genomförande

SCB samlar in prisuppgifter på cirka 3300 tjänster från ungefär 1200 företag per kvartal. Priset som efterfrågas är priset för att utföra den valda tjänsten under aktuellt kvartal, alternativt det genomsnittliga fakturerade priset under kvartalet för den valda tjänsten. Uppgiftsinsamlingen pågår från den 1 till den 20 i månaden efter det aktuella kvartalets slut. En majoritet av uppgiftslämnarna

rapporterar via SCBs gemensamma elektroniska insamling medan övriga antingen rapporterar via pappersblankett eller e-post.

Alla producerade tjänsteprisindex, plus ett antal konsumentprisindex, vägs samman till ett index, kallat Tjänsteprisindex (se B 1.1.4). Avsikten med detta index är att ge en samlad bild av den genomsnittliga prisutvecklingen för en så stor del som möjligt av tjänster producerade av det svenska näringslivet.

A.13 Internationell rapportering

SCB rapporterar index för delbranscher till Eurostat i samband med publicering.

A.14 Planerade förändringar i kommande undersökningar

Det utreds om TPI kan tas fram för fler delar av det svenska näringslivet. Detta utvecklingsarbete påbörjades under 2013 och avslutades under 2014. Under 2015 utvärderas dessa nya index innan planerad publicering 2016.

Ett arbete pågår för närvarande för att kunna ange osäkerhetsmarginaler för de beräknade indexvärdena.

B Kvalitetsdeklaration

B.0 Inledning

Tjänsteprisindex (TPI) är ett producentprisindex som avser mäta den genomsnittliga prisutvecklingen i producentledet för tjänstebranscher, då tjänsterna levereras från inhemska producenter. Index talet avser ett kvartal och prisuppgifterna skall vara ett genomsnitt per kvartal. I näringslivet produceras tjänsterna framförallt av de branscher som klassificeras inom SPIN 49-96 (SPIN 2007).

TPI omfattar idag inhemska tjänsteproducenters produktion för användning inom Sverige.

B.1 Innehåll

1.1 Statistiska målstorheter

1.1.1 Objekt och population

Undersökningsobjektet är transaktion i samband med utförd tjänst. Populationen utgörs av alla transaktioner som avser försäljning av tjänst i producentledet.

De primära objekten, som används för urval och insamling av uppgifter, är företag som producerar tjänster.

1.1.2 Variabler

Tjänsteprisindex avser mäta den genomsnittliga prisutvecklingen i producentledet för tjänstebranscher, då tjänsterna levereras från inhemska producenter.

Priserna som avses är transaktionspriser utan moms. Transaktionspris är tjänstens verkliga pris som köparen faktiskt betalar.

Transaktionerna som mäts ska vara jämförbara över tiden. Det är viktigt att det är rena prisförändringar som mäts och inte volym- eller kvalitetsförändringar. Vid prismätning måste därför hänsyn tas till förändringar i den specade tjänsten.

1.1.3 Statistiska mått

Index, förändringsskattning, är de statistiska mått som används för de olika undergrupperna inom TPI. Index beräknas i ett antal steg enligt nedan.

Priskvoter beräknas för alla mätningar som finns i urvalet. Priskvoten grundar sig på prisförändringen mellan referensperioden, t , och bastidpunkten, 0. Bastidpunkten är sista kvartalet föregående år.

$$\text{priskvot} = \frac{p_{a,i}^t}{p_{a,i}^0}$$

Där $p_{a,i}^t$ = pris för tjänst i , företag a , vid tidpunkt t

$p_{a,i}^0$ = pris för tjänst i , företag a , vid bastidpunkten

Priskvoterna vägs samman till olika aggregat, oftast produktgrupper enligt SPIN 2007, och totalt TPI. Vikten för varje priskvot bestäms efter företagets urvals-sannolikhet, företagets storlek för företag dragna med säkerhet, antal tjänster från respektive företag samt produktgruppens produktionsvärde. Uppgifter gällande viktfordelning mellan olika produktgrupper baseras på information om omsättningsstorlek från undersökningen Företagens Ekonomi (FEK).

$$I_{0,b}^t = \prod_{i=1}^m \left(\frac{p_{a,i}^t}{p_{a,i}^0} \right)^{w_{a,i}}$$

Där $I_{0,b}^t$ = index med bastidpunkt 0 för aggregat b vid tidpunkt t

$p_{a,i}^t$ = pris för tjänst i , företag a , vid tidpunkt t

$p_{a,i}^0$ = pris för tjänst i , företag a , vid bastidpunkten

w_i = vikt för tjänst i , företag a

m = antal tjänster inom aggregat b

Dessa produktgruppsindex vägs samman aritmetiskt med ett antal Konsumentprisindex för tjänster till ett totalt tjänsteprisindex (se avsnitt 1.1.4). (För en detaljerad beskrivning av KPI se: [Beskrivning av statistiken](#).)

Indexlänkarna för Tjänsteprisindex beräknas med det aktuella kvartalet kv år y som jämförelseperiod, och med kvartal 4 år $y-1$ som prisbasperiod. Viktperioden är år $y-3$. Detta ger följande:

$$I_{y-1,kv4}^{y,kv} = \sum_{pg} \frac{V_{pg}^*}{\sum_{pg} V_{pg}^*} \times \frac{I_{y,kv;pg}}{I_{y-1,kv4;pg}},$$

Värdevikten, V_{pg} , är värdet av den transaktionsmängd under år $y-3$ som produktgruppen, pg , representerar, omräknad till prisläget i kvartal 4 år $y-1$ dvs

$$V_{pg}^* = V_{y-3;pg} \times I_{y-3;pg}^{y-1,kv4}.$$

Referensåret är för närvarande satt till 2005=100 och ett kedjat indextal beräknas för kvartal kv år y enligt:

$$I_{2005}^{y,kv} = \frac{I_{2004,kv4}^{2005,kv4}}{\frac{1}{4} \sum_{kv=1}^4 I_{2004,kv4}^{2005,kv}} \times I_{2005,kv4}^{2006,kv4} \times \dots \times I_{y-2,kv4}^{y-1,kv4} \times I_{y-1,kv4}^{y,kv}$$

Första faktorn visar prisläget i kvartal 4 2004 i procent av det genomsnittliga prisläget under 2005. Därefter den kedjade prisutvecklingen från kvartal 4, 2004 till kvartal 4, år y-1 (årsvisa indexlänkar från kvartal 4 till kvartal 4). Slutligen visas prisutveckling från kvartal 4 år y-1 till kvartal kv år y.

Förutom de kedjade indextalen redovisas också procentuell förändring av de kedjade indextalen enligt ovan, sedan föregående kvartal, och sedan motsvarande kvartal året innan (årstakten).

1.1.4 Redovisningsgrupper

De flesta TPI som ingår i Tjänsteprisindex publiceras separat i Statistikdatabasen som finns att tillgå kostnadsfritt på SCB:s hemsida.

Några index ingår enbart som en del av totala Tjänsteprisindex och publiceras inte separat pga. sekretesskäl. Dessa index är nedan utmärkta med ett (S).

Till sammanvägningen Tjänsteprisindex används även ett antal konsumentprisindex för att täcka en så stor del av värdet av näringslivets tjänsteproduktion som möjligt. Dessa KPI måste fungera ur ett producentprisperspektiv för att inkluderas. Uppfylls inte kravet måste de justeras eller i sista hand exkluderas.

Tjänsteprisindex inkluderar följande index (enligt SPIN 2007):

49-53		Transport och Magasinering
491	KPI	Järnvägstransport av passagerare
492	TPI	Järnvägstransport av gods (S)
49319	TPI	Kollektivtrafikverksamhet (S)
49311	KPI	Regionalbusstrafik
4932	KPI	Taxi
4941	TPI	Vägtransporter av gods
501&503	KPI	Sjötransport av passagerare
502&504	TPI	Sjötransport av gods
51101	TPI	Lufttransport av passagerare (S)
511	KPI	Lufttransport
51102	KPI	Paketresor/charter
51211	TPI	Lufttransport av gods (S)
521	TPI	Varulagring & magasinering
5224	TPI	Godshantering
5229	TPI	Annan transportförmedling
52219	KPI	Parkering
531	TPI	Nationella posten (S)
532	TPI	Annan postbefordran
55-56		Hotell- och Restaurangtjänster
551	TPI	Hotell
553	KPI	Camping

56	KPI	Restaurang och bar
58, 61-63		Informations- och Kommunikationsverksamhet
581	PPI	Utgivning av böcker och tidskrifter och annan utgivning (S)
5829	TPI	Utgivning av programvara
61	TPI	Telekommunikation (S)
62	TPI	Dataprogrammering, datakonsultverksamhet
6311	TPI	Databehandling
6391	TPI	Nyhetsservice
68		Fastighetsverksamhet
68201	KPI	Uthyrning och förvaltning av egna bostäder
68202-3	TPI	Lokalhyror (LHU)
68310	TPI	Fastighetsförmedling
68320	TPI	Fastighetsförvaltning
64, 69, 70, 71, 73		Verksamhet inom Juridik, Ekonomi, Vetenskap och Teknik
6419	TPI	Banktjänster (S)
64	KPI	Banktjänster
691	TPI	Juridisk verksamhet
692	TPI	Redovisning, bokföring, revision mm
702	TPI	Konsulttjänster till företag
711	TPI	Arkitekter och tekniska konsulter
712	TPI	Teknisk provning och analys
731	TPI	Reklamverksamhet
732	TPI	Marknads- och opinionsundersökning
77, 78, 80, 81		Uthyrning, Fastighetservice, Resetjänster och andra Stödtjänster
771	TPI	Biluthyrning
7722	KPI	Uthyrning av video- och dvd-filmer
773	TPI	Uthyrning av maskiner och annan utrustning
782	TPI	Arbetsförmedling och rekrytering
80	TPI	Säkerhets- & bevakningsverksamhet
93, 95-96		Annan Serviceverksamhet
931	KPI	Motionsutövning
9511	TPI	Reparation av datorer
96011	TPI	Industritvätt (S)
96012	KPI	Konsumenttvätt
96021	KPI	Hårvård
9603	KPI	Begravningsverksamhet

1.1.5 Referenstider

TPI:s basår är 2005. Index tal beräknas primärt för kvartal, och anger kvartalets prisläge i förhållande till det genomsnittliga prisläget under 2005. Index talen avser utvecklingen av ett för kvartalet genomsnittligt pris. En del index, som börjat produceras efter 2005, har ett basår senare än 2005.

1.2. Fullständighet

De avdelningar som inte täcks är avd O-R: Offentlig förvaltning och försvar; obligatorisk socialförsäkring, Tjänster avseende utbildning, Vård och omsorg; sociala tjänster samt Tjänster avseende kultur, nöje och fritid. Det finns inte heller tjänsteprisindex för Handelsmarginaler.

B.2 Tillförlitlighet

2.1 Tillförlitlighet totalt

Det är för tillfället inte möjligt att ange osäkerhetsmarginaler för de beräknade indexvärdena. Mätfel och urvalsosäkerhet torde ge de största bidragen till osäkerheten i skattningarna.

2.2 Osäkerhetskällor

2.2.1 Urval

TPI är en urvalsundersökning vilket medför en viss osäkerhet i skattningarna.

Statistiken baseras på ett urval av *representativa transaktioner* avseende respektive tjänst. Eftersom det inte finns någon urvalsram för tjänster används företag som urvalsobjekt och ramen som används är i de flesta fall Företagens Ekonomi (FEK). Tidigare användes Företagsdatabasen som urvalsram men inför urvalsdragning 2015 valdes istället FEK på grund av att detta bättre lämpar sig för en undersökning som grundar sig på SPIN. I Företagsdatabasen är företagen klassade i näringsgrenar enligt SNI, men eftersom Tjänsteprisindex redovisar index efter produkter enligt SPIN så är det mer lämpligt att urval på detta.

För varje bransch dras ett urval. Ett stratum bildas för alla stora företag som väljs med säkerhet (dvs. sannolikheten = 1) samt ett urvalsundersökt stratum avseende mindre företag där ett PPS-urval görs. Som storleksmått används omsättning eller antal anställda. Vid ett PPS-urval är urvalssannolikheterna proportionella mot storleken.

Företag dragna med säkerhet är alltid med i undersökningen. I det urvalsundersökta stratumet roteras vanligen 20 % av antalet företag varje år. Det betyder att urvalsundersökta företag i genomsnitt är med i undersökningen under 5 år.

De företag som kommit med i urvalet ombeds att kvartalsvis redovisa fakturerat pris för en eller ett antal tjänster som företagen själva väljer ut. Tjänsterna ska väljas inom det av SCB valda produktgruppsområdet (SPIN). Kravet på de valda tjänsterna är att de ska vara väl specificerade, representativa för företaget och återkommande. Vilken eller vilka tjänster som är lämpliga för prismätning kan ske i samråd med SCB.

2.2.2 Ramtäckning

Som underlag till ram används Företagens Ekonomi (FEK). Som företagsbegrepp används FE (Företagsenhet). En avgränsning görs på juridisk form. Vid urval görs cut-off inom vissa branscher vilket bidrar till en undertäckning. Cut-off urval används för att inte belasta de allra minsta företagen i en bransch. Med en cut-off gräns på 5 anställda kan inga företag med färre än 5 anställda dras i urvalet. Objekten i populationen under cut-off gränsen skulle bidra väldigt lite till skattningarna och antas inte prissätta annorlunda än företagen som är med i urvalet. Felklassificeringar i FEK samt eftersläpning i uppdateringar av före-

tagsuppgifterna leder till såväl under- som övertäckning.

Vår bedömning är att osäkerhet i ramtäckning ger ett litet bidrag till totalfelet.

2.2.3 Mätning

Osäkerhetskällan som kommer från mätning ger ett bidrag till den totala osäkerheten.

De representativa tjänster som statistiken baseras på väljs ut av företagen själva och det är därmed svårt att avgöra hur representativa de är. Ett krav är att tjänsten/tjänsterna skall vara jämförbara över tiden och i de fall en tjänst upphör eller sammansättningen förändras måste kvalitetsjusteringsmetoder tillämpas.

I många branscher är det svårt att hitta representativa tjänster att följa över tiden och istället används tidsbaserade metoder. Till exempel prismäts timpriset för en juridisk konsult ofta istället för hanteringen av ett faktiskt ärende. Ett problem med mätning av timpriser är att de medför en bias i prisindex vid produktivitetsutveckling. Om den juridiska konsulten i exemplet ovan blir mer effektiv och hinner fler ärenden under en dag syns inte detta då enbart timtaxan noteras.

2.2.4 Svarsbortfall

Det föreligger skyldighet enligt lag för företagen att lämna prisuppgifter. Svarsbortfallet för ett normalt kvartal är ca 6-7 procent av prisuppgifterna. Vid bortfall imputeras saknade observationer.

Denna felkälla torde ge ett måttligt bidrag till osäkerheten.

2.2.5 Bearbetning

Uppgifter som inte kommer in från uppgiftslämnare imputeras, ofta med hjälp av prisindex för närliggande tjänster. I fall då produktspecifikationen ändras görs kvalitetsjustering för att så långt som möjligt renodla prISRörelsen. För mer information om imputering och kvalitetsjusteringsmetoder se [dokumentation om statistikens framtagning](#). Detta är en SCB-publikation.

Dessa bearbetningar bedöms ge ett litet bidrag till osäkerheten.

2.2.6 Modellantaganden

Model pricing används i vissa fall för att kunna konstanthålla den specifikation som avses att prismätas över tiden. För mer information om Model pricing se [dokumentation om statistikens framtagning](#) som är en SCB-publikation.

2.3 Redovisning av osäkerhetsmått

Ingen redovisning.

B.3 Aktualitet

3.1 Frekvens

Undersökningsomgång, uppgiftsinsamling och publicering är kvartalsvisa. Dessutom publiceras årligen indextal avseende kalenderår.

3.2 Framställningstid

Statistiken publiceras ca 45 dagar efter den undersökta periodens slut.

3.3 Punktlighet

Kvartalsstatistiken publiceras den dag (kl.09.30) som anges i den kalenderårsvisa publiceringsplanen.

B.4 Jämförbarhet och sammanvändbarhet

4.1 Jämförbarhet över tiden

Tjänsteprisindex redovisas efter svensk produktindelning efter näringsgren (SPIN) vilken även är anpassad efter den europeiska produktindelningen, CPA. En ny version av denna klassificering, SPIN 2007, har införts i TPI från och med 2009. En följd av revideringen är att alla koder i näringsgrensindelningen ändras. Detta innebär att branschvisa index redovisas enligt den nya näringsgrensindelningen.

Övergången från FDB till FEK som urvalsram bedöms inte leda till några tidsseriebrott.

4.2 Jämförbarhet mellan grupper

Inte relevant.

4.3 Sammanvändbarhet med annan statistik

Den viktigaste användning av Tjänsteprisindex är omräkning av belopp i löpande priser till värde i fasta priser.

Den använda produktindelningen, SPIN 2007, grundar sig på EU:s produktindelning Classification of Products by Activity (CPA 2008) och är identisk med denna ned t.o.m. den fjärde siffran.

B.5 Tillgänglighet och förstaelighet

5.1 Spridningsformer

Statistiken görs tillgänglig via pressmeddelande, SCB:s hemsida samt Sveriges Statistiska Databaser (SSD). Den mest detaljerade publiceringen görs i SSD, där i några fall indexserier ned till SPIN 2007, 5-siffernivån, publiceras.

5.2 Presentation

Index presenteras i tabeller och diagram

5.3 Dokumentation

[1] [Tjänsteprisindex Dokumentation av statistik](#)

[2] http://epp.eurostat.ec.europa.eu/cache/ITY_OFFPUB/KS-BG-06-003/EN/KS-BG-06-003-EN.PDF

5.4 Tillgång till primärmaterial

Specialbearbetningar kan utföras på beställning. Primärmaterial finns sparat och kan efter särskild prövning och avidentifiering nyttjas för forskningsändamål.

5.5 Upplysningstjänster

Upplysningar om och svar på frågor rörande TPI kan fås genom den centrala informationsservicen vid SCB, 08-506 940 00 eller via e-post med adress information@scb.se.